

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ

ฉบับวันจันทร์ที่ 25 กันยายน พ.ศ.2560

พันธง! ลุ่มเจ้าพระยา ปีนี้รอด..น้ำไม่ท่วม

แม้สถานการณ์น้ำทั่วประเทศในขณะนี้จะอยู่ในภาวะปกติก็ตาม แต่ยังไม่สามารถที่จะไว้ใจได้ในทุกพื้นที่...มีการแผ่ระว่างตลอดเวลา ด้วยไม่สิ้นสุดฤดูฝน ยังมีฝนตกกระจายทั่วทุกภูมิภาค และที่สำคัญ...ฝนจะเริ่มเคลื่อนตัวลงสู่ภาคกลางโดยเฉพาะลุ่มเจ้าพระยา

พื้นที่ “อู่ข้าวอู่น้ำ” และพื้นที่เศรษฐกิจของประเทศ...คาดว่าจะมีฝนตกหนักในเดือนกันยายนต่อเนื่องถึงเดือนตุลาคม หลังจากนั้นก็จะเคลื่อนลงสู่ภาคใต้ ในขณะที่ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง ก็จะเริ่มเข้าสู่ฤดูหนาวประมาณเดือนพฤศจิกายน...ในช่วงนี้อาจจะมีร่องมรสุมพัดผ่านมา โดยเฉพาะพายุไซโคลนจากมหาสมุทรอินเดีย เมื่อครั้งเหตุการณ์มหาอุทกภัยปี 2554 ที่มีพายุพัดผ่านประเทศไทยหลายลูก ส่วนหนึ่งก็เป็นพายุที่เกิดในมหาสมุทรอินเดียช่วงปลายฤดูฝนเช่นกัน คำถามสำคัญมีว่า...ปีนี้เหตุการณ์จะเกิดซ้ำรอยปี 2554 หรือไม่?

สัญญา เกตุวรชัย อธิบดีกรมชลประทาน บอกว่า หลังจากน้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 หน่วยงานต่างๆ ได้มีการบูรณาการร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหา น้ำท่วมไม่ให้เกิดซ้ำซ้ำรอยอีก

“หลายพื้นที่ได้มีการสร้างคันกันน้ำในรูปแบบต่างๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยในส่วนของกรมชลประทานนั้นได้มีการสร้างคันกันน้ำ สร้างอาคารชลประทานเพื่อใช้ในการบริหารจัดการน้ำ ขุดลอกคลองต่างๆ กำจัดวัชพืชและผักตบชวา ตลอดจนปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน”

นอกจากนี้ยังได้มีการวางแผนบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสม...สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยามีการวางแผนรับมือตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำ ได้มีการพร่องน้ำในเขื่อนขนาดใหญ่ในปริมาณที่เหมาะสมเพื่อรองรับน้ำฝนที่จะตกหนัก ขณะนี้ 4 เขื่อนใหญ่ที่เป็น

“แหล่งน้ำต้นทุน” ของลุ่มเจ้าพระยา คือ เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ มีปริมาณน้ำรวมกัน 15,610 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 63 ของปริมาณความจุในระดับกักเก็บข้อมูล ณ วันที่ 11 กันยายน 2560 ยังสามารถรองรับปริมาณน้ำได้อีกถึง 9,261 ล้าน ลบ.ม. เพียงพอสำหรับรองรับปริมาณน้ำฝนที่ตกหนักในช่วงนี้...เพียงพอที่จะกักเก็บน้ำจำนวนมหาศาลได้ ยกย้ายไปยังพื้นที่กลางน้ำ...ได้มีความร่วมมือระหว่างกรมชลประทาน กองทัพภาคที่ 2 เกษตรกร และฝ่ายปกครองใน

การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชใหม่ เพื่อใช้พื้นที่ลุ่มต่ำเป็นแก้มลิงธรรมชาติตามนโยบายของ พล.อ.ฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ให้นำ “ศาสตร์พระราชา” มาใช้ป้องกันแก้ปัญหาพื้นที่เหนือจังหวัดนครสวรรค์ กรมชลประทานได้ดำเนินโครงการ “บริหารจัดการน้ำแบบประชาชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ทุ่งหนองน้ำบางระกำ” หรือ “บางระกำโมเดล 60” ปรับเปลี่ยนปฏิทินการทำนาปีในพื้นที่ทุ่งบางระกำ ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำน้ำท่วมเป็นประจำครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัดคือ พิษณุโลก และสุโขทัย

จากเดิม...ที่ทำนาปีในเดือนสิงหาคม ตุลาคม เพราะต้องรอน้ำฝนก่อน ให้มาทำตั้งแต่เดือนเมษายน 2560 โดยจัดสรรน้ำมาจากเขื่อนสิริกิติ์ มาให้เพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ก่อนที่น้ำเหนือจะมา เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วก็จะใช้เป็นแก้มลิงธรรมชาติ รองรับน้ำในฤดูน้ำหลาก เพื่อลดผลกระทบจากอุทกภัยที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งยังเป็นการหน่วงน้ำ...รอการระบาย ไม่ให้เกิดผลกระทบกับลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างได้อีกด้วย สัญชัย ย้ำว่า โครงการนี้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย เกษตรกรได้เก็บเกี่ยวข้าวไปแล้วทั้งหมด 265,000 ไร่ ก่อนที่น้ำเหนือจะไหลบ่าลงมา โดยไม่ได้รับความเสียหายเลย ขณะนี้กรมชลประทานเริ่มระบายน้ำจากแม่น้ำยมสายเก่าและแม่น้ำยมสายหลัก เข้าไปกักเก็บไว้เพื่อใช้เป็นแก้มลิงบ้างแล้ว จะสามารถเก็บกักน้ำได้สูงสุดถึง 400 ล้าน ลบ.ม.

“เราจะเก็บน้ำไว้สามถึงสี่เดือน ระหว่างนี้เกษตรกรจะมีรายได้เสริมจากการทำอาชีพประมงซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ลุ่มต่ำ และการปล่อยน้ำให้ท่วมนาในช่วงนี้จะทำให้ปลาชุกชุมมากเป็นพิเศษ เพราะเมล็ดข้าวที่ร่วงอยู่ในนาหรือเกิดขึ้นมาใหม่จะเป็นอาหารอย่างดีของปลา”

สำหรับพื้นที่ได้จังหวัดนครสวรรค์ลงมาก็ดำเนินการในลักษณะเดียวกัน โดยได้ปรับเปลี่ยนปฏิทินการทำนาปีของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มต่ำ มีพื้นที่รวม 1.15 ล้านไร่ ครอบคลุมจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี นครปฐม ปทุมธานี โดยให้เริ่มทำนาปีตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2560 ขณะนี้พื้นที่ส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวแล้ว หลังจากนั้นจะใช้เป็นพื้นที่แก้มลิงธรรมชาติเพื่อรองรับน้ำได้ถึง 1,500 ล้านลูกบาศก์เมตร

“การใช้พื้นที่ลุ่มต่ำมาเป็นแก้มลิงธรรมชาตินอกจากจะลดความเสี่ยงที่ผลผลิตข้าวจะได้รับความเสียหายแล้ว ยังช่วยรัฐประหยัดงบประมาณในการจ่ายค่าชดเชยความเสียหายจากน้ำท่วม ลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจ ทรัพย์สิน หรือแม้แต่ชีวิต อีกทั้งน้ำที่เก็บกักไว้ยังนำมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อีก”

คราวนี้ก็มาถึงพื้นที่ปลายน้ำ พงศ์ศักดิ์ อรุณวิจิตรสกุล ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ 11 กรมชลประทาน รับผิดชอบพื้นที่ปริมณฑลโดยรอบกรุงเทพมหานคร...จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร เสริมว่า ขณะนี้สถานการณ์ในพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยาในช่วงปลายน้ำยังไม่วิกฤติ ปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา ก่อนที่จะไหลลงเข้าสู่เขตกรุงเทพฯ ณ สถานีวัดน้ำบางไทร ยังอยู่ในเกณฑ์ปกติ ล่าสุด...อัตราการไหลเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 1,736 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ยังต่ำกว่าเกณฑ์วิกฤติคือ 3,000-3,500 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

“เราสามารถใช้โอกาสนี้...พร่องน้ำในคลองทุกคลองที่อยู่ในเขตปริมณฑล ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม...ปลอดภัย เร่งระบายออกสู่อ่าวไทยผ่านคลองระบายน้ำสุวรรณภูมิ ผ่านทางแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง ทั้งยังได้ผันไปยังแม่น้ำนครนายก...แม่น้ำบางปะกง เพื่อลงสู่อ่าวไทยอีกเส้นทางหนึ่งด้วย”

พุ่งเป้าไปที่การระบายน้ำออกสู่ทะเลผ่านทาง “คลองระบายน้ำสุวรรณภูมิ” โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สามารถระบายน้ำได้ถึง 100 ลบ.ม.ต่อวินาที โดยใช้เครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ มีขนาดกำลังการสูบน้ำเครื่องละ 25 ลบ.ม.ต่อวินาที จำนวน 4 เครื่อง สูบน้ำจากคลองระบายน้ำสุวรรณภูมิไปยังสะพานระบายน้ำข้ามถนนสุขุมวิท (สายเก่า) ...และคลองชายทะเล ออกสู่ทะเล ที่ ต.บางปู อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

เมื่อครั้งน้ำท่วมใหญ่เมื่อปี 2554 จะเห็นได้ว่าพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการแทบไม่ได้รับผลกระทบเลย เนื่องจากมีคลองระบายน้ำสุวรรณภูมิช่วยในการระบายน้ำ การแก้ปัญหาน้ำท่วมลุ่มเจ้าพระยาในอนาคตอย่างยั่งยืนนั้น สมเกียรติ ประจำวงษ์ รองอธิบดีกรมชลประทาน บอกว่า กรมชลประทานได้นำ “ศาสตร์พระราช” ในเรื่องแก้มลิงมาขยายผล โดยได้ทำการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โครงการแก้มลิงพื้นที่ลุ่มต่ำเหนือจังหวัดนครสวรรค์ ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ผลสรุปว่า...โครงการแก้มลิงนี้จะประกอบด้วยพื้นที่แก้มลิงย่อยทั้งหมด 69 แห่ง ในเขตจังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์ ครอบคลุมพื้นที่ 153 ตำบล 24 อำเภอ...สามารถเก็บกักน้ำไว้ชั่วคราว เพื่อรอการระบายได้กว่า 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ประเมินการไว้ว่าจะใช้งบประมาณในการลงทุนทั้งหมดเกือบ 30,000 ล้านบาท

น่าสนใจว่า...ถ้าโครงการนี้สำเร็จนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยา...เนื่องจากสามารถตัดยอดน้ำเหนือที่จะไหลบ่าลงมาเก็บกักไว้ได้ปริมาณมหาศาลแล้ว ยังทำให้มีปริมาณน้ำต้นทุนสามารถเก็บไว้ใช้ประโยชน์ได้มากกว่าปริมาณน้ำในเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ร่วมกับเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนอีกด้วย มาตรการทั้งหมดนี้ยืนยันว่า “ปีนี้...น้ำจะไม่ท่วมลุ่มเจ้าพระยาเหมือนปี 2554 แน่نون”...“ศาสตร์พระราช”...ยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างยั่งยืน

อากาศวิปริตยากจะไว้ใจ ฝนหลวงเร่งเติมน้ำเขื่อน

ปีนี้ฝนฟ้าดี เข้าข่ายปีน้ำมาก ด้วยอิทธิพลของพายุที่เข้ามาสลายตัวในบ้านเราถึง 3 ลูก ตาลัส-เชินกา-ทกซูรี ปีนี้เลยมีฝนตกมากกว่าค่าเฉลี่ยปกติถึง 29% แต่ยังไม่มากเท่าปี 2554 ที่มีฝนตกมากกว่าค่าเฉลี่ย 30 ปี ถึง 34% จนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้คาดการณ์หลังสิ้นฤดูฝน ณ วันที่ 1 พ.ย.2560 น่าจะมีน้ำเพียงพอกับฤดูแล้งที่กำลังจะมาถึงอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า แต่ดูเหมือน พล.อ.ฉัตรชัย สาริกัลยะ รมว. เกษตรและสหกรณ์ ไม่ไว้วางใจสักเท่าไร ยิ่งกังวลว่าการคาดการณ์ที่ใช้สถิติข้อมูลเก่ามาเปรียบเทียบ

อาจจะผิดพลาดขึ้นมาได้ เพราะสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลกในปัจจุบันเอาแน่เอานอนไม่ได้...ยากจะเอาหลักสถิติเก่าๆมาใช้คาดการณ์อากาศปัจจุบันได้

จากที่คาดกันว่า นับจากนี้ไป 1 เดือน ก่อนฝนจะห่างหายไปจากพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำ จะมีน้ำไหลเข้ามาสมทบอาจไม่แน่ จึงสั่งการให้ กรมฝนหลวงและการบินเกษตร เร่งระดมปฏิบัติการสร้างฝนเติมน้ำลงเขื่อน 10 แห่ง เขื่อนภูมิพล, แม่กวาง-อุดมธารา, สิริกิติ์, ศรีนครินทร์, วชิราลงกรณ์, ลำตะคอง, คลองสิยัด, พระปรอง, แก่งกระจาน และ ปราณบุรี ให้มีน้ำตุนไว้ใช้ในหน้าแล้งมากเอาไว้ก่อน

ตัวเลข ณ 19 ก.ย.2560 อ่างเก็บน้ำทั้ง 10 แห่ง มีน้ำรวมกันอยู่ที่ 36,533 ล้านคิว (ที่คาดการณ์ไว้ว่า 1 พ.ย.2560 จะมียรวมกัน 41,155 ล้านคิว) กรมฝนหลวงฯตั้งเป้าจะเนรมิตเมฆฝนให้มาอยู่ในเขื่อน 41,430 ล้านคิว...หรือทำให้น้ำไหลเข้าเขื่อนมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ 12%

“การคาดการณ์ว่าก่อนจะหมดฝนน่าจะมีน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำมากพอสมควร แต่สภาพอากาศปัจจุบันเราไม่อาจแน่ใจได้ว่าจะมีฝนมาเหมือนที่คาดไว้ เพราะที่ผ่านมาเราเคยเจอกันมาแล้วเมื่อปี 2557”

นายสุรสิทธิ์ กิตติมณฑล อธิบดีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร ให้เหตุผลทำไมถึงต้องเร่งทำฝนหลวงเติมน้ำลงเขื่อนในช่วงนี้...นั่นเพราะธรรมชาติในภาวะปกติของบ้านเรา ร่องความกดอากาศต่ำหรือที่เรียกกันว่าร่องฝน จะค่อยๆขยับลงมาจากจีนลงไปทางใต้อย่างช้าๆ... จากเหนือลงไปอีสานภาคกลางและภาคใต้ตอนปลายปีแต่ปี 2557 ในช่วงต้นฤดูฝน ร่องฝนไปค้างเติ่งอยู่ที่จีน และขยับขึ้นลง สวิงไปสวิงมาระหว่างภาคเหนือของไทยกับภาคใต้ของจีน สลับไปมาอยู่อย่างนั้นหลายเดือน ...

แต่พอถึงปลายเดือนกันยายน ร่องฝนขยับลงมาไทยอีกที แต่ไม่ได้ขยับลงมาช้าๆ เคลื่อนลงพรวดเดียวไปอยู่ภาคใต้ตอนบน จนทำให้เกิดน้ำท่วมใหญ่ภาคใต้ตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม 2557...ทั้งที่ปกติแล้วช่วงนั้นร่องฝนควรจะอยู่ที่ภาคกลางไม่ใช่ภาคใต้

ภาวะอากาศปีนี้ดูเหมือนจะเข้าเค้าเป็นเหมือนปี 2557...ตั้งแต่เข้าฤดูฝน ร่องฝนขึ้นไปค้างเติ่งที่จีนมาตั้งนาน และหลังพายุทกซูรีสลายตัว ร่องฝนทำท่าจะขยับลงมาทางภาคเหนือของไทยได้เลื่อนไหลพรวดเดียวลงมาอยู่ภาคใต้ตอนบนไปเรียบร้อยตั้งแต่ 21 ก.ย.2560 แล้ว...เลยทำให้กังวลว่า ปริมาณน้ำที่จะไหลลงเขื่อนไม่เป็นไปตามคาดการณ์ จำต้องเร่งทำฝนหลวงโปรยน้ำมาเก็บในเขื่อน ด้วยต้นทุน 75 สต.ต่อลูกบาศก์เมตร ถ้าได้ปริมาณฝนเล็กน้อยแค่ 10 มม. แต่ได้น้ำฝน 20 มม. ต้นทุนจะถูกกว่านี้ครึ่งหนึ่ง

ชาติชาย ศิริพัฒน์